

CARTIER Rotonda

Gheorghe ERIZANU s-a născut la 8 iunie 1967 în Cigârleni, Ialoveni. Licențiat al Facultății de Jurnalism a Universității de Stat din Moldova (1991). Din 1987 până în 1995 a lucrat ca reporter, redactor, secretar de redacție în presă. Din 1995 este director al Editurii Cartier.

A debutat în 1995 cu volumul de reportaje *Carte orange*, Editura Arc, urmat de *Miercuri când era joi* (blogograme), Editura Arc, 2012 (Premiul Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova), și *Ce spun cărțile. Bookiseli*, Editura Cartier, 2012, *Ce spun cărțile. Alte bookiseli*, Editura Cartier, 2014 (Premiul Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova).

Gheorghe **Erizanu**

Texte egoïste

Blogograme

R o t o n d a
CARTIER

CARTIER

Editura Cartier, SRL, str. București, nr. 68, Chișinău, MD2012.

Tel./fax: 022 20 34 91, tel.: 022 24 01 95. E-mail: cartier@cartier.md

Editura Codex 2000, SRL, Strada Toamnei, nr. 24, sectorul 2, București.

Tel./fax: 210 80 51. E-mail: romania@cartier.md

Suport juridic: Efrim, Roșca și Asociații

www.cartier.md

Cărțile Cartier pot fi procurate pe shop.cartier.md

și în toate librăriile bune din România și Republica Moldova.

Cartier eBooks pot fi procurate pe iBooks și pe cartier.md

LIBRĂRIILE CARTIER

Librăria din Centru, bd. Ștefan cel Mare, nr. 126, Chișinău. Tel./fax: 022 20 34 91.

E-mail: librariadincentru@cartier.md

Librăria din Hol, str. București, nr. 68, Chișinău. Tel.: 022 24 10 00.

E-mail: librariadinhol@cartier.md

Comenzi CARTEA PRIN POȘTĂ

CODEX 2000, Str. Toamnei, nr. 24, sectorul 2, 020712 București, România

Tel./fax: (021) 210.80.51

E-mail: romania@cartier.md

www.cartier.md

Taxele poștale sunt suportate de editură. Plata se face prin ramburs, la primirea coletului.

Colecția *Rotonda* este coordonată de Em. Galaicu-Păun

Editor: Gheorghe Erizanu

Lector: Valentin Guțu

Coperta: Vitalie Coroban

Credit fotografic: Vitalie Coroban

Design/tehnoredactare: Mircea Cojocaru

Prepress: Editura Cartier

Tipărită la Combinatul Poligrafic

Gheorghe Erizanu

TEXTE EGOISTE

Ediția I, iunie 2017

© 2017, Editura Cartier pentru prezenta ediție. Toate drepturile rezervate.

Cărțile Cartier sunt disponibile în limita stocului și a bunului de difuzare.

Aprobat de Comisia de selecție pentru editarea cărții naționale

și editat cu contribuția Ministerului Culturii.

Descrierea CIP a Camerei Naționale a Cărții

Texte egoiste: Blogograme / Gheorghe Erizanu; cop.: Vitalie Coroban. – Chișinău: Cartier, 2017

(Combinatul Poligrafic). – 248 p. – (Cartier „Rotonda” / coord. de Em. Galaicu-Păun,

ISBN 978-9975-79-934-8). 500 ex.

ISBN 978-9975-86-173-1.

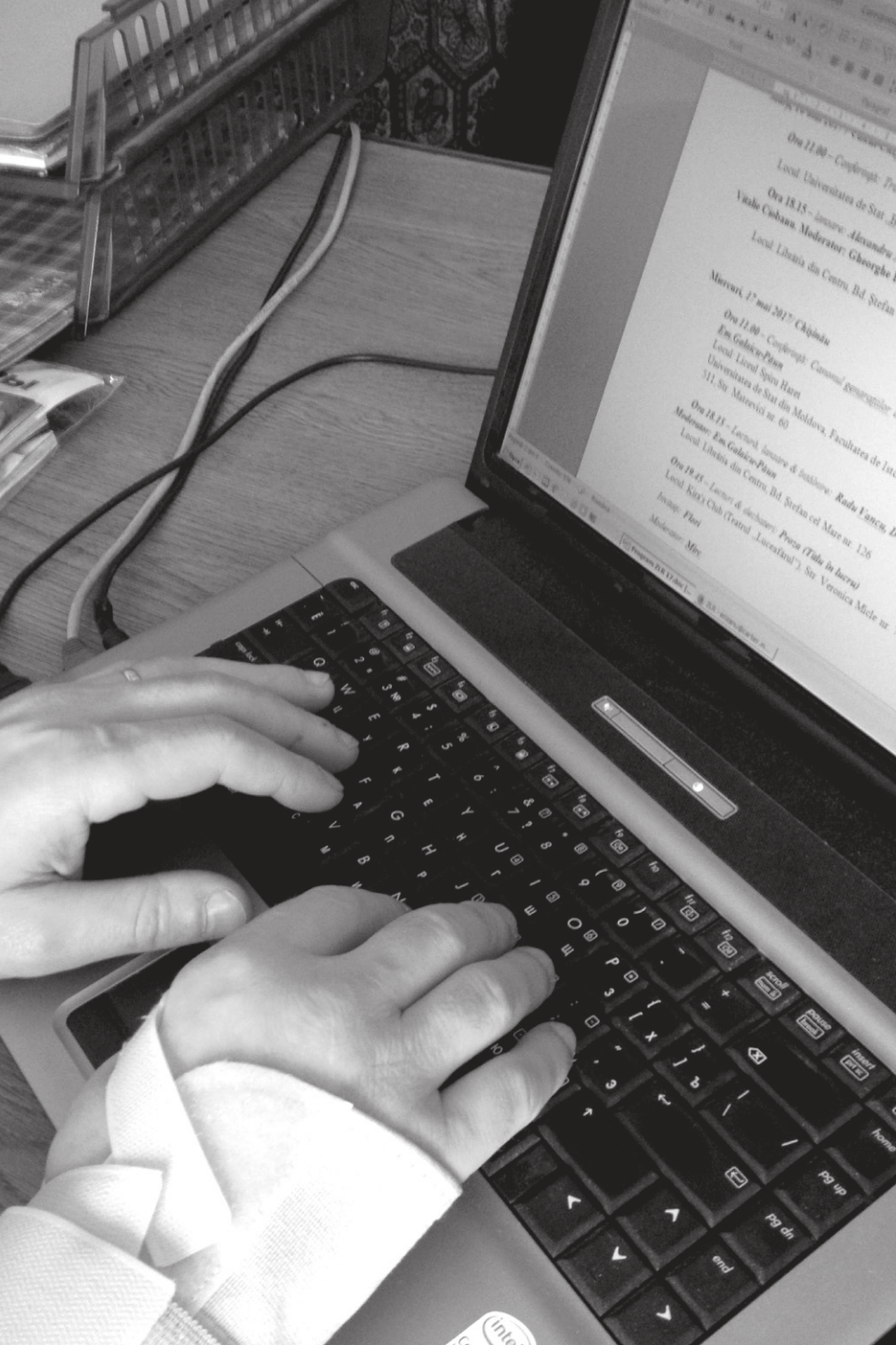
821.135.1(478)-84

E 68

*În memoria bunicii mele, Claudia Zastavnețchi,
născută Blajinu, care a fost „edinolicinică”
(o individuală/o particulară) până în anii '60
ai secolului trecut, a avut două capre albe,
o cățea roșcată, Bombonica, și care
m-a învățat ce e bine și ce e rău*

„Dacă ar veni,
dacă ar veni un om,
dacă ar veni un om pe lume, azi, cu
barba de lumină a patriarhilor: ar putea,
dacă ar vorbi de aceste
vremuri, ar putea
doar să bâiguie, să bâiguie
mereu, mereu
doar, doar.”

PAUL CELAN

Ora 11:00 - Căpîlnău: 7/1
Local: Universitatea de Stat
Ora 18:15 - Jînceu: Adina
Viale Coban. Moderator: George
Local: Biblioteca din Centru, Bd. Stefan
Miercuri, 17 mai 2017 Căpîlnău
Ora 11:00 - Căpîlnău: Căminul
Em. Gabriela-Pîlnău
Local: Liceul Spicu Haret
Universitatea de Stat din Moldova, Facultatea de Lit
311, Str. Măreștii nr. 60
Ora 18:15 - Lețeni: Jînceu & Iuliana: Rada Lăncuș
Local: Biblioteca din Centru, Bd. Stefan cel Mare nr. 126
Ora 18:45 - Lețeni: 4 de elevi: Păun (Fide în lucru)
Local: Club (tratat "Lucrațiun") Str. Veronica Male
Jînceu: Flori
Moderator: MD

Cum apar moldovenii?

La maternitate. După o fericire, care s-a întâmplat cu nouă luni în urmă, gravidele intră în maternitate. Obligatoriu se poartă halate cu multe buzunare. Într-un buzunar se pun bancnote de 10 lei, în altul de 20 de lei, în altul de 50 de lei, în altul de 500 de lei.

Instrucțiuni. Recunosc, eu m-am încurcat în bani și zânele care moșesc. Sunt mai multe decât poate reține mintea mea. În anumite circumstanțe vă orientați pe loc.

Așadar:

1. Îngrijitoarelor le dai câte 10 lei. Ca să nu-ți lase mizeria în salon. Asta o faci când intri în maternitate. Imediat.
2. Celor două surori medicale care te iau cu targa, când apar contracțiile, le dai câte 20 de lei. Asta o faci în ascensor. Ca să nu vadă nimeni. E bine să leșini după achitare. Ca să ajungi în sala de nașteri.
3. Moașei îi dai 500 de lei. Fătul nu poate emite pretenții că vrea să intre în această lume mai devreme. Întâi e Ștefan de pe bancnota de 500. Apoi *ecce homo!*
4. Surorilor medicale care îți aduc pruncul le dai câte 50 de lei. Ca să-l învelească cu grijă. Și să ți-l aducă pe al tău.
5. Dacă în salon te aduc aceleași două surori medicale cu aceeași targă, atunci sari peste punctul 5. Altfel, dacă sunt altele, repeți procedura. În ascensor. Ca să nu vadă nimeni. Le dai câte 20 de lei.

6. Portarului îi dai 40 de lei. Ca tatăl pruncului să-ți poată transmite de-ale gurii. Dacă acesta vrea să-și vadă copilul, în salon, atunci îi dai 100 de lei.
7. A doua zi după naștere lăuza va fi vizitată de un corp de medici. Sunt, de obicei, trei. Le dai câte 50 de lei de bonetă.

Așa apar moldovenii pe lume. Scorpioni, fecioare, pești, berbeci, tauri, lei, capricorni, vărsători. Goi. Dintr-un halat cu multe buzunare.

Și cu Ștefan cel Mare în preajmă. Întâiul nostru sfânt.

13 noiembrie 2012

Tender

De ninge, de plouă, de-i caniculă, Editura Cartier participă cu înverșunare la tot felul de tendere, concursuri de ofertă. Arareori obținem contractele, de cele mai multe ori le pierdem. Concursurile noastre mă trimit la o piesă. Este a unei scriitoare din Grecia. Posibil să fie din altă țară. Poate fi și scriitor. Piesa a fost prezentată în cadrul unui spectacol de buzunar în Londra. Subiectul poate fi și altfel.

Un soț tânăr și o soție tânără au intrat într-un supermarket. Să cumpere un om. Erau expuși în categoria de sus:

1. Domn alb, 50 de ani, bogat, englez, cu papion, snob, chel, la prețul de 75 000 de lire;
2. Doamnă albă, 44 de ani, bogată, în rochie de seară, blondă, inteligentă, a trecut prin trei adultere, la prețul de 75 000 de lire;
3. Student, 23 de ani, ochi albaștri, păr cârlionțat, stilat, la prețul de 50 000 de lire;

4. Secretară, 25 de ani, amanta bossului, aspect fizic excelent, se spune că e virgină, la prețul de 50 000 de lire.

Familia a zis că prețurile sunt exagerate. Și a căutat pe raftul al doilea. Unde erau expuși:

1. Depanator polonez, 38 de ani, studii superioare în filozofie, blond, înalt, la prețul de 35 000 de lire;
2. Englezoaică de vârstă medie, supraponderală, alcoolică, isterică, la prețul de 34 000 de lire;
3. Suporter al echipei de fotbal din Liverpool, de 40 de ani, muncitor în construcții, amator înverșunat de bere, la prețul de 30 000 de lire;
4. Magnat rus, agent KGB, vârsta – 34 de ani, arată de 50 de ani, ursuz, tăcut, a scăpat cu barbă încă de la Petru I, poate utiliza poloniu în varii situații, la prețul de 28 000 de lire.

Tânăra familie nu și-a putut permite asemenea prețuri.

Cei doi au căutat în raionul second-hand:

1. Prostituată moldoveancă cu pașaport românesc, de vârsta fotbaliștilor pensionați, fără dinți (a fost într-un turneu prin Kosovo), la prețul de 80 de lire;
2. Refugiat din Pakistan, ajuns la Londra într-un autofrigider cu numere românești, încă înghețat, vârsta nu-i poate fi determinată, la prețul de 50 de lire;
3. Un hoț de buzunare din România, 25 de ani, nu prea îndemânic, la prețul de 38 de lire;
4. Un copil negru, născut mort, la prețul de 2 lire.

Și tânăra familie, deoarece avea în buzunar doar o bancnotă de 5 lire, a cumpărat un făt mort. Cu 2 lire.

13 decembrie 2012

Și vom fi proști

Un test internațional a plasat elevii din Republica Moldova în rândul codașilor la lectură, matematică și științe.

Mai bine de jumătate dintre elevii de clasa a IX-a nu au dat dovadă de competențe în domeniile evaluate. Același scor este înregistrat în Albania, Kazahstan și Columbia. Cei mai deștepți elevi s-au dovedit a fi cei din China și Finlanda, iar cei mai analfabeți – cei din Kârgâzstan.

La testare au participat, acum doi ani, peste 5 mii de elevi în clasa a IX-a din 188 de instituții de învățământ din țară. La competențele privind lectura, țara noastră a ocupat locul 65 din 74 de țări participante. La matematică ne-am situat pe poziția 59, iar la științe ne-am plasat pe poziția 57 din clasament.

Profesorii spun că, în lipsa unor exerciții practice, elevii nu știu să aplice cunoștințele în viața de zi cu zi.

Oficialii din Ministerul Educației ne sugerează că rezultatele proaste ale elevilor sunt rodul muncii profesorilor.

Cam așa arată știrea preluată din *Jurnal*, ascunsă printre alte știri într-o zi de sâmbătă. Ea însă n-a ținut prima pagină a ziarelor noastre. Nici orele de vârf ale televiziunilor noastre.

Profesorii dau astfel vina pe lipsa de exerciții practice. Ministerul dă vina pe profesori. Și uităm că:

1. Copiii apar pe lume ca o întâmplare nefericită a unor plăceri scurte de altădată dintre un ea și un el. Uităm să vorbim cu ei. Să le arătăm zăpada, luna și balega. Iar ca să nu ne bată la cap, le cumpărăm un televizor, o antenă parabolică și le punem un canal cu desene animate în arabă.

2. La grădiniță îi învățăm doar cu poezii de carton. Obligatoriu, îi punem pe „un taburet” să recite „cățeluș cu părul creț”, când ne-am adunat la un rachi cu familiile. Ca să vedem ce i-a învățat educatoarea.
3. Educatoarea urăște copiii încă de când s-a dus la facultatea de pedagogie. Dacă învăța mai bine în școală, atunci mergea la o altă facultate.
4. În clasele primare îi dăm copilului radicali. La matematică. Avicena la științe. Ion Barbu la lectură. Și atât de mult de învățat, încât, după opt ore de făcut lecțiile, copiii sârguincioși încă nu le-au terminat.
5. Învățătoarea urăște copiii încă de când a dat la facultatea de pedagogie. Dacă învăța mai bine în școală, atunci mergea la o altă facultate.
6. În clasele liceale îi dăm copilului probleme cu 5 necunoscute. La matematică. *Morcoveață* la română. Anatomia robotului la științe (deja avem vreo 5 obiecte ieșite din științe).
7. Profesorul urăște copiii încă de când a dat la facultatea de pedagogie. Dacă învăța mai bine în școală, atunci mergea la o altă facultate.
8. Copilul se duce la universitate. Ca să învețe ceva ce nu-i va fi nicicând de folos în viață. Dar facultatea de pedagogie e doar pentru perdanți.

Între timp, noi am crezut că vom fi mai deștepți dacă vom fi pentru istoria românilor. Din oficiu vom fi deștepți dacă vom spune limbii române că e română. Din naștere suntem deștepți că Eminescu e peste tot. Suferim că nu suntem în Europa. Și nu avem abilități practice. Să deschidem cărțile. Și să le citim.

Și vom fi proști.

18 decembrie 2012

De Ignat

Vară târzie. La cosit. El susține că a băut două pahare de vin. După o coasă grea. Nimeni nu poate confirma sau infirma cantitatea vinului. Dar există anumite dubii. S-a culcat puțin pe o căpiță de fân. Să hodinească. A adormit. Coroana dentară îi deranja cumva somnul lin. A scos-o. A pus-o undeva pe lângă el.

După somn a căutat-o. Dar era prea obosit ca s-o găsească. A adus fânul acasă. Și, de fiecare dată când dădea la animale, căuta prin fân coroana dentară.

Oile, animale creștine, linciureau fânul și mai lăsau din paie altor viețuitoare ale gospodarului. Atunci omul lua paietele și le dădea la porci. Așa a fost și în acea zi de noiembrie, când gospodarul a dus porcului paietele rămase de la oi. Care era alintat cu multă duiosie și pietate cu numele Deputatu' Meu. Separația puterilor în curtea gospodarului era ca la europeni. Distinctă. În acea idilă a democrației s-a auzit un trosnet. Porcul a găsit printre paiete și a mâncat jumătate din coroana dentară. Cealaltă jumătate a fost recuperată de stăpân. Dar nu i-a mai folosit la nimic.

Apoi a venit ziua de Ignat.

14 ianuarie 2013

Eminescu. Azi

Politicienii vor merge la bustul tău. Să depună garoafe roșii și trandafiri albi. Vor vorbi pentru canalele tv cât de mare ești. Probabil, vor învăța două versuri pe de rost. Sau le vor citi de pe iPhone. Ca să dea bine la camerele video.

Scriitorii se vor duce la bustul tău. Să spună poeziile lor. Vor acorda câteva interviuri. Mai puține decât politicienii.

Liceenii vor merge la bustul tău. Să recite câteva poezii din tine. Nu vor acorda niciun interviu.

Apoi se vor duce toți la un concert. Închinat Zilei Naționale a Culturii. Întâmplător, unele cântece vor fi pe versurile tale.

Seara, viii, care teucid în fiecare an de ziua ta, vor fi fericiți.

15 ianuarie 2013

Jurnaliști și vremuri în trei portrete

PORTRETUL JURNALISTULUI ÎN ETATE. Lucrează în presa scrisă. La același ziar de când se ține minte.

Pantofi uzați. Costum cu două numere mai mare. Cravată demodată. Cămașă cu gulerul ros. Citește *Literatura și arta*. Are prin buzunare tichete de troleibuz compostate încă în 1992. Are apartament cu două camere pe Dokuceaev. Are un copil. Are apartament cu trei camere pe Dokuceaev. Are doi copii. WC-ul nu-i funcționează. A citit Tolstoi. Și Eminescu e mare. Are o bibliotecă formată încă în anii studenției. Nu cumpără cărți din 1993. Nu citește. Nu se duce la teatru. Nu intră în librării. Bea vin prost și vodcă ieftină. Fumează *Doina*. Se uită la *Mesager*. Comentează știrile. Are multe întrebări retorice. Are o soție care l-a înșelat cu un caricaturist bătrân. Îl citește pe Tănase. Este de acord cu el. Se mândrește cu el. Mănâncă borșul încălzit a treia oară. Singur. Soția sa e la telefon.

Și-a irosit viața. Și e trist.

Nu are pistol.

În debara i-au rămas ustensilele pentru pescuit. Încălcite și prăfuite.

PORTRETUL JURNALISTULUI ÎNTRE DOUĂ VÂRSTE. Lucrează în presa scrisă. A fost cam pe la toate ziarele din Chișinău.

N-a purtat niciodată cravată. Tricou pentru vară. Pullover pentru iarnă. Adidași pentru iarnă și vară. Trăiește în Tolstoi. Dar, public, declară că e fan Dostoievski. A citit Kafka, Roland Barthes, Sartre, Camus. În sala de literatură străină a Bibliotecii „Krupskaia”. Sau sub băncile din aulele universitare. Din cărțile Edituri Univers, învelite cu grijă în ziarul *Komsomolskaia pravda*. A fost la mitingurile de eliberare națională. A stat în genunchi în Piața Marii Adunări Naționale. S-a bucurat când Chișinăul a arborat tricolorul. Este unionist. Este anticomunist convins. Trăiește în gazdă. Soția l-a părăsit. Pentru un medic mai descarcăreț. Copilul, unicul său copil, învață în Franța. A obținut bursă. Pentru cunoștințe. De mult n-a mai citit nimic. Nu se uită la televizor. Fumează *Bond* roșu. Bea vodcă *Spicușor*. Din paște în paște își petrece noaptea cu vreo creștină întâmplătoare.

N-are niciun hobby.

Regretă că n-a plecat peste hotare. Oriunde. Să facă orice altceva.

Se gândește că va pleca într-o bună zi. În Italia. Sau, poate, Portugalia.

Dar a ajuns criza și acolo. Și rămâne în tranziție. De 20 de ani.

PORTRETUL JURNALISTULUI TÂNĂR. Lucrează la o televiziune privată.

Poartă pantaloni slim. Este parfumat cu Semiaki. Are tatuaj. Mai jos de ficat. Părinții, plecați în Italia cu 12 ani în urmă, îi trimit regulat bani și colete. A citit *Alchimistul*. A auzit ceva de Cărtărescu, cel care a scris *De ce iubim femeile*. Știe ce înseamnă pronume și adjective posesive. Dar nu din gramatica limbii române. Are iPhone. Are iPad. Și-a descărcat o bibliotecă de cărți digitale. Le va citi cândva. Are iubită. Dar s-a cam plictisit de ea. Va trebui să-și caute o altă gagică.

Nu este nici unionist. Nu este nici comunist. Îl doare în cot de politică.

Trăiește în gazdă. Dar nu-l deranjează.

Are blog.

Are tupeu.

Și are un viitor înainte.

12 februarie 2013

Celeabinsk 65

Citesc în *Adevărul*: „În anul 1957 în munții Ural, regiunea Celeabinsk, a avut loc primul accident nuclear sovietic la uzinele Mayak, unde se fabricau arme nucleare. Instalațiile au fost construite de sovietici în anii 1940, iar accesul în zonă a fost interzis pentru străini timp de peste 45 de ani. Abia în 1992 președintele rus Boris Elțin a semnat un decret prin care permitea accesul oamenilor de știință occidentali în zonă. Potrivit lor, explozia atomică a ucis peste 50.000 de persoane, distrugând complet mai multe localități. O oră petrecută acolo ar putea fi fatală pentru orice om”.

După primul an de facultate am fost recrutat în armată. Ca pedeapsă, pentru că în documentele comisariatului militar eram citat pe 25 sau 27 iunie, iar în citația pe care o aveam la mână era scris 27 sau 29 iunie, când m-am și prezentat, am fost trimis în Celeabinsk 65.

Este o zonă închisă. Cu sârmă ghimpată. Cu pichete de grăniceri. Cu munți care aduc aminte de munții domoli ai Elveției. Sau, mai degrabă, ai Sloveniei. Cu lacuri și mlaștini. Cu turme de țânțari în cele trei luni de vară. Cu temperaturi de peste 30 de grade. Cu geruri de până la minus 45 în restul anului. Nu există toamnă sau primăvară. Elanii erau imenși. Și mulți. În interior sunt câteva platforme de prelucrare ale uraniului și plutoniului. Acestea sunt uzinele Maiak. Uzina Maiak. Fiecare platformă, de asemenea, e izolată cu sârmă ghimpată. Mai sunt câteva pușcării cu recidiviști condamnați la peste 15 ani. Izolate și ele cu sârmă ghimpată. Sunt 8 pichete de grăniceri. Izolate cu sârmă. Sunt trupe de interne. Izolate cu sârmă. Este și „stroibat” („terelev” = târnăcop + roabă + lopată). Izolat și ăsta cu sârmă. Și foarte mulți „osobiști” („ochiști”). Care umblă printre sârmele ghimpate. Există o universitate în domeniul științelor nucleare. O cale ferată. Izolată cu sârmă. Case cu etaj în stil stalinist, făcute în anii '50. Orașul a fost construit pe locul câtorva așezări omenești. Toți locuitorii au devenit ostatici ai zonei. Au fost aduși ostași din Armata Roșie. Toată lumea doar intra în oraș până în anii '60-'70. Ieșire din zonă nu exista.

Explozia de la platforma din '57 era izolată și ea cu sârmă ghimpată. Brazii din zonă erau retezați. Câteva lacuri nu înghețau niciodată. Nici la 45 de grade de ger. Lioha Golomidov, din Piter, intra fără nas în fiecare iarnă. Îl purta doar în cele trei luni de vară.

În primul an de serviciu militar aveai un schi. Perechea o obțineai abia în al doilea an.

Mașinile militare din Celeabinsk 56, când au fost trimise la Ciornobâl, au dublat nivelul radiației.

Aerul era îmbibat cu un miros de pucioasă. Hainele noastre miroseau a pucioasă.

Așa cum miroase acum viitorul Republicii Moldova.

25 martie 2013

O fotografie

Era război rece. Rușii luptau cu americanii. Americanii luptau cu rușii. Era epoca înarmărilor. Și a dezarmărilor. Era vremea președinților schimbători. Și a eternului Brejnev.

Erau principii și valori. Ale sovieticilor. Erau principii și valori. Altele. Ale americanilor.

Într-o casă din nordul Basarabiei, de un păretar era prinsă o fotografie cu legenda ei, decupată dintr-un ziar rusesc.

— Ce-i cu fotografia asta, mămuică?

— Sunt patru soldați americani, care au supraviețuit într-o barcă de cauciuc, în ocean, fără merinde, 44 de zile.

Bunică-mea n-avea icoane în casă. N-avea alte tăieturi din ziare. Mai avea niște fotografii de-ale rudelor, fetelor, nepoților.

Și acea fotografie cu patru umbre de oameni. Și-mi spuneau povestea naufragiului lor. Și povestea supraviețuirii lor.

Era o poveste cu principii și valori.

3 aprilie 2013

Patriotismul

Era 9 mai. În Volgograd, Rusia, patru prieteni de cartier au sărbătorit Ziua Victoriei. Și-au pus panglica Sfântului Gheorghe în piept. Și-au luat bere și vodcă. Au băut pentru victorie. După aia trei l-au ucis în bătaie pe Vlad Tornavoi, cel de-al patrulea. Tipul a recunoscut că este gay. Ceea ce le-a lezat profund celor trei patriotismul în orașul-erou Volgograd.

Avea 22 de ani. Tatăl său, venit la înmormântarea feciorului din nordul Rusiei, era mai necăjit de motivul morții decât de moartea propriului fiu. „Era un bărbat adevărat”, spunea el în reportajul de la *Țentralnoe Televidenie*.

21 mai 2013

Excursie la mănăstire

E sfârșit de an școlar. Elevii din clasele primare își încheie anul școlar cu o excursie. La îndemână stau mănăstirile Basarabiei. Sunt în locuri pitorești. Copiii sunt încă ascultători. Poftele lor sunt încă neprihănite. Și biserica reușește să vândă acestor copii iconițe pe carton, cruciulițe din aluminiu, lumânări. Ca un magazin de jucării.

Și copiii se întorc acasă cu zece-douăsprezece cruciulițe la gât. Cu Sfântul Dumitru, cu Ioan Botezătorul, cu Gheorghe Biruitorul, cu Maica Maria, cu Ilie Călătorul sub braț. Și cu cinci lumânări în mâna stângă.

Suntem un popor creștin. Fericit. Și după un an de studii intense.

Amin.

29 mai 2013